

k disertační práci Radima Kočandrleho: *Fysis iónských myslitelů*

Práce s Radimem Kočandrem nad odkazem nejstarší řecké filosofie byla pro mě potěšující a poučná. Pracoval samostatně a s velmi kritickou invencí, publikoval; kromě textové práce mi pomáhal také s pořizováním popisků k fotodokumentaci muzejního materiálu a lokalit v Řecku. Podílí se také na grantu „Raná řecká filosofie a přírodověda“ (GAČR).

Předkládaná práce je charakteristická svou kritičností, s níž analyzuje dochované prameny až do stavu, kdy by cynický pozorovatel mohl položit otázku, zda ještě vůbec zbývá něco, co bychom mohli interpretovat. Podání o Milét'anech totiž téměř kompletně pochází z aristotelské tradice (Aristotelés, Theofrastos, Simplikios), která se ukazuje jako velmi autorský a nekritický zdroj – a jiný zdroj skoro nemáme!

Na mírně řečeno problematičnost aristotelského podání o předsokraticích upozornili už v těsně poválečné době pánové Cherniss a Vlastos, ale školní interpretační tradice se jen nerada loučila s konceptem počátku, živlu a příčin, který pod vlivem peripatetiků nenáležitě promítl i do starší doby. Hodnota předkládané práce spočívá právě v tom, že kritiku neautentického pojmosloví a neautentických představových rámců, které nám aristotelská tradice nabízí, provádí nejen důkladně, ale také s pečlivostí, která pak umožňuje, abychom se tázali po tom, co vlastně mohlo být těmito schémata vykládáno. Propastný rozdíl pojmosloví i dikce mezi několika pravými Anaximandrovými slovy (např. „jako píšť'ala blesku“, „jako kůra stromu“) a peripatetickým jazykem je až šokující. Např. slavné *apeiron* se ukazuje jako patrně Theofrastův referát, který ovšem interpretuje základní rys Anaximandrova obrazu, atd.

Většina práce je věnována právě interpretaci Anaximandra, přestože u tohoto Milét'ana potkáváme výraz *fysis* pouze v referátech o jeho nauce. Toto ovšem zjevně neznamená nic víc, než že „se přirozenost ráda skrývá“ i v tomto ohledu. Ve své kritičnosti Kočandrlé zachází ještě dál než Ch. Kahn, např. v nabídce dvojí interpretace, toho, o čem svědčí výraz *apeiron*, což je mu ke cti.

K vlastnímu výrazu *fysis* se dostává až u Hérakleita, neboť tam je konečně zcela autenticky doložen. Analýza zachovaných zlomků ovšem ukazuje, že tento tak zásadní výraz Hérakleitos užívá poměrně široce a nejednoznačně.

Do této práce bohužel nebylo možno plně zahrnout iónskou astronomii, ba ani Anaximandrovo „proto-evoluční“ vidění živého světa a souvislosti s lékařskými spisy. Připravovaná anaximandrovská monografie (pro nakl. Amfibios, součást grantového výstupu) bude doplněna o další témata.

Práce využívá řeckých pramenů, mých překladů – a hlavně velmi obsáhlého souboru sekundární literatury, za jejíž zpřístupnění jsem jejímu autorovi vděčný (zvláště Cuprie). Za určitou vadu práce považuji místy poněkud těžkopádný styl, který je pozůstatkem po řadě úprav v myšlenkově velmi obtížném textu.

Předpokládám, že práce bude důstojným podkladem obhajoby k získání titulu Ph.D.

V Praze, 31. 5. 2007

Zdeněk Kratochvíl